

IV Liceum Ogólnokształcące im. Marii Skłodowskiej-Curie w Chorzowie

Wymagania edukacyjne

**Szczegółowe warunki i tryb uzyskiwania wyższej niż przewidywana
rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych**

Filozofia

Zakres podstawowy

Wymagania na ocenę dopuszczającą.

Wymagania na ocenę dostateczną zawierają wymagania na ocenę dopuszczającą

Wymagania na ocenę dobrą zawierają wymagania na ocenę dostateczną i dopuszczającą

Wymagania na ocenę bardzo dobrą zawierają wymagania na ocenę dobrą, dostateczną i dopuszczającą

Wymagania na ocenę celującą zawierają wymagania na ocenę bardzo dobrą, dobrą, dostateczną i dopuszczającą

ZAPROSZENIE DO FILOZOFOWANIA

Uczeń:

wyjaśnia pochodzenie nazwy „filozofia”;	odróżnia pytania filozoficzne od innych rodzajów pytań;
wymienia dziedziny filozofii;	wskazuje różnice między filozofią a religią, sztuką i nauką;
wyjaśnia terminy: światopogląd, myślenie potoczne, ideologia, myślenie mityczne;	charakteryzuje przyczyny niejasności wypowiedzi;
opisuje funkcje wypowiedzi;	wyjaśnia podział na zdania syntetyczne i analityczne;
wyjaśnia terminy: zdanie w sensie logicznym, sugestia, truizm, wypowiedź mętna;	wymienia błędy definicji sprawozdawczych;
odróżnia definicje sprawozdawcze i projektujące;	
charakteryzuje budowę definicji klasycznej;	
wymienia i omawia podane w podręczniku rodzaje argumentacji;	
podaje cechy dobrej dyskusji;	
charakteryzuje zagadnienie bezinteresowności poznania filozoficznego;	podaje przykłady formułowanych w historii filozofii dylematów filozoficznych;
charakteryzuje zjawisko konformizmu poznawczego;	opisuje powiązania filozofii i innych dziedzin życia człowieka;
przycacza argumenty przeciw „czystemu myśleniu”;	wskazuje na współczesne przykłady obecności myślenia mitycznego;
podaje przykłady wypowiedzi zawierających sugestie i krytycznie je analizuje;	podaje przykłady – inne niż omówione w podręczniku lub na lekcji – funkcji wypowiedzi;
opisuje filozoficzną i praktyczną wartość definiowania;	przekształca wypowiedzi mętne w zdania w sensie logicznym;
	charakteryzuje problemy związane z formułowaniem definicji realnych;
	podaje własne przykłady poszczególnych typów błędów w definiowaniu;
	podaje inne niż omówione w podręczniku lub na lekcji rodzaje argumentacji, zarówno uczciwej, jak i nieuczciwej;
	podaje przykłady wypowiedzi, które mogą zostać ocenione jako argumenty poprawne lub niepoprawne;
samodzielnie formułuje pytania filozoficzne;	
proponuje własne wyjaśnienie zagadnienia bezinteresowności poznania;	
bierze udział w dyskusji na temat znaczenia filozofii w życiu człowieka;	
tworzy wypowiedź piętnującą lenistwo intelektualne;	
podaje własne przykłady zdań analitycznych i syntetycznych (zarówno prawdziwych, jak i fałszywych);	
tworzy przykłady zadań zawierających paradoksy;	
nazywa i koryguje błędy zawarte w definicjach;	
świadomie tworzy definicje zawierające błędy i poddaje je dyskusji;	
uczestniczy w dyskusji merytorycznej;	

proponuje zagadnienia do dyskusji;

FILOZOFICZNE MYŚLENIE O ŚWIECIE I BYCIE

Uczeń:

wyjaśnia określenie „filozofowie przyrody”;	omawia koncepcje arché u filozofów jońskich i Pitagorasa;
objaśnia koncepcje arché w filozofii Heraklita i Parmenidesa;	wskazuje na cechy bytu i niebytu w koncepcji Parmenidesa;
wymienia elementy koncepcji atomizmu u Demokryta;	omawia różnice w pojmowaniu bytu przez Leucypa i eleatów;
rozdziela określenia: wiedza subiektywna i wiedza obiektywna;	przedstawia platońską krytykę postrzegania zmysłowego;
określa cechy metody majeutycznej;	wyjaśnia platońskie rozróżnienie na świat idei i świat rzeczy;
opisuje koncepcję realizmu metafizycznego;	omawia arystotelesowską krytykę teorii idei;
charakteryzuje materializm jako pogląd ontologiczny na tle innych koncepcji;	wskazuje na Arystotelesa jako na myśliciela łączącego wiedzę filozoficzną i naukową;
charakteryzuje idealizm jako system filozoficzny;	rekonstruuje przemiany pojęcia materii w filozofii i nauce nowożytnej;
określa tło powstania filozofii sceptycznej;	opisuje założenia i problemy materializmu mechanistycznego i naturalistycznego;
zestawia poglądy sceptyków oraz Platona i Arystotelesa na naturę poznania;	rekonstruuje racjonalistyczne wątki w filozofii Kartezjusza;
	charakteryzuje „postawę sceptyczną” Pyrrona i Sekstusa Empiryka oraz porównuje ją ze sceptycyzmem Montaigne’a;
wskazuje społeczny, kulturowy i geograficzny kontekst kształtowania się pierwszych koncepcji filozoficznych;	podaje argumenty na rzecz własnego rozumienia arché;
podaje różne rozumienia wyrazów „natura” i „przyroda”;	przytacza przykłady zastosowania koncepcji wariabilizmu i statyzmu w myśleniu codziennym;
przytacza metodę redukcji do absurdu i omawia „paradoks strzały”;	porównuje różne koncepcje arche wypracowane przez filozofów starożytnych z uwzględnieniem teorii atomistycznej;
wskazuje na wątki myśli Heraklita i Parmenidesa w filozofii Empedoklesa;	rekonstruuje polityczne przemiany w Atenach w V/IV w. p.n.e. jako tło dla filozofii Platona;
wskazuje cechy metody empirycznej;	wykazuje przekształcenia platońskiej teorii poznania względem filozofii Sokratesa;
charakteryzuje proces anamnezy jako podstawę platońskiej teorii poznania;	wskazuje różnice między myślą Platona i Arystotelesa w kwestii teorii wiedzy i metafizyki;
charakteryzuje dualizm jako koncepcję filozoficzną;	uzasadnia występowanie różnych dualizmów w systemie Arystotelesa;
wymienia rodzaje przyczyn i określa koncepcję celowości natury;	wyjaśnia różnice między organiczną a mechaniczną wizją świata i społeczeństwa;
wymienia postulatory empiryzmu i opisuje koncepcję idoli Bacona;	omawia baconowskie typy idoli i podaje współczesne egemplifikacje;
wskazuje na różnice między dedukcją a indukcją w dochodzeniu do wiedzy;	dokonuje syntezy rozwoju idealizmu w filozofii nowożytnej;
omawia napięcie między wątpieniem a poszukiwaniem pewności w koncepcji Kartezjusza;	samodzielnie interpretuje stwierdzenie Berkeleya „Istnieć to być postrzeganym” w odniesieniu do wybranych przemian kultury współczesnej;

wyjaśnia stwierdzenie Berkeleya „Istnieć to być postrzeganym” na tle jego poglądów;	samodzielnie podaje przykłady krytycznych sądów na temat możliwości poznania zmysłowego, empirycznego i racjonalnego;
przedstawia koncepcję rozwoju Ducha Absolutnego u Hegla i jego fazy;	wskazuje na związek sceptycznej teorii poznania i etyki;
przedstawia sceptyczną krytykę wnioskowania logicznego;	
bierze udział w dyskusji na temat zasadności poszukiwania arché;	
tworzy wypowiedź będącą apologią koncepcji wariabilizmu lub statyzmu;	
bierze udział w dyskusji na temat przewagi jednego ze źródeł poznania: doświadczenia lub rozumu;	
rozważa kwestię wolności woli w świecie zdeterminowanym przez atomy;	
przeprowadza rozmowę na dowolny temat za pomocą metody majeutycznej;	
podaje argumenty przeciw koncepcji celowości natury;	
omawia rodzaje przyczyn na przykładach innych niż omawiane w podręczniku i na lekcji;	
tworzy wypowiedź na temat skutków stosowania metody naukowej w różnych dziedzinach życia;	
podaje inne niż omówione w podręczniku i na lekcji przykłady rozumowania dedukcyjnego i indukcyjnego;	
tworzy wypowiedź na temat przemian wybranego elementu życia społecznego, które odnoszą się do faz rozwoju Ducha Absolutnego;	
tworzy wypowiedź porównującą sceptycyzm Kartezjusza i Montaigne’a;	

FILOZOFIA ŻYCIA - ETYKA

Uczeń:

opisuje podział duszy w filozofii platońskiej;	charakteryzuje koncepcje intelektualizmu etycznego Sokratesa i jego przemiany u Platona;
wyjaśnia koncepcję eudajmonizmu;	opisuje warunki cnotliwego życia w koncepcji Arystotelesa i wymienia rodzaje cnót;
charakteryzuje podział dóbr w etyce Arystotelesa;	wymienia rodzaje lęków – przeszkód na drodze do szczęścia;
charakteryzuje etykę hedonistyczną na tle koncepcji filozoficznych Epikura;	wskazuje następców etyki epikurejskiej i stoickiej;
rozdziela rodzaje przyjemności w etyce hedonistycznej;	
wymienia typy dzielności według stoików;	
omawia znaczenie sokratejskich haseł „poznaj samego siebie” oraz „wiem, że nic nie wiem” na tle wiedzy uzyskanej z poprzednich części podręcznika, szczególnie filozofii jońskiej i sceptycyzmu;	podaje inne niż omówione w podręczniku i na lekcji przykłady absolutyzmu moralnego;
przedstawia zasadę „złotego środka” jako podstawę cnót etycznych;	formułuje wypowiedź o znaczeniu obrazu śmierci Sokratesa dla filozofii platońskiej;
podaje przykłady użycia wyrazów „szczęście” i „dobro” zaczerpnięte ze współczesnego życia społecznego;	analizuje różnicę w pojmowaniu dobra przez Platona i Arystotelesa;

omawia stoicką koncepcję szczęścia i zestawia ją z koncepcją epikurejską;	podaje możliwe negatywne konsekwencje stanu apatii w rozumieniu stoików;
przedstawia warunki apatii jako stanu duchowej równowagi;	
samodzielnie tworzy wypowiedź na temat „Dlaczego ludzie czynią zło?”;	
uzasadnia, dlaczego tylko działania dobrowolne są podstawą do formułowania ocen etycznych;	
tworzy wypowiedź na temat relacji między spokojem a szczęściem;	
inicjuje dyskusję na temat sensu cierpienia;	

W ŚWIECIE WARTOŚCI - AKSJOLOGIA

Uczeń:

omawia zakres aksjologii jako działu filozofii;	przedstawia ogólną definicję wartości i podział na wartości pozytywne i negatywne oraz wartości deklarowane i realizowane;
wymienia sposoby istnienia wartości;	przytacza argumenty za istnieniem Boga według Tomasza z Akwinu;
wyjaśnia znaczenie terminów: dogmat, antropomorfizm, panteizm, ateizm, deizm;	określa związek między filozofią Platona i Arystotelesa a filozofią myślicieli chrześcijańskich (Augustyn i Tomasz z Akwinu);
omawia krytykę politeizmu w filozofii Platona i Arystotelesa;	
przytacza poglądy Schelera i Ingardena na hierarchię wartości;	podaje przykłady hierarchii wartości, które funkcjonują w jego otoczeniu lub w społeczeństwie;
omawia poglądy na temat celowości wartości;	przytacza sposoby rozumienia wyrażenia „wartość” z dziedziny wiedzy innych niż filozofia;
objaśnia poglądy na naturę Boga w koncepcjach Kartezjusza, Berkeleya i Kanta;	przedstawia różnorodność związków między religią a filozofią;
opisuje relacje między politeizmem, monoteizmem oraz panteizmem;	dokonuje próby krytyki argumentów na istnienie Boga przedstawionych przez Tomasza z Akwinu;
tworzy wypowiedź, w której argumentuje za relatywizmem lub absolutyzmem aksjologicznym;	
bierze udział w dyskusji na temat znaczenia religii w życiu człowieka;	

Szczegółowe warunki i tryb uzyskiwania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych

1. **Uczeń pisze sprawdzian wiadomości, z wymagań które nie osiągnął na ocenę, którą chce uzyskać.**
2. **Uczeń proponuje i przeprowadza projekt krótkoterminowy.**